

Рішення
спільного засідання Робочої групи з питань ринку теплової енергії
ЕР Міненерго України та Експертної групи з питань теплоенергетики
ГР при Мінрегіоні України

«06» травня 2022 року

На засіданні було обговорено проблематику теплопостачальної галузі, що може скластися у зв'язку з т.з. «газовою війною», в результаті чого може виникнути дефіцит природного газу в опалювальний сезон 2022-2023 рр. в обсязі 2,2 - 2,6 млрд куб.м, та можливість і необхідність впровадження практичних рішень для його заміщення. Заслухавши доповіді та виступи заступника голови комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово комунальних послуг Кучеренка О.Ю., директора Департаменту комунальних послуг та комунального обслуговування Мінрегіону Ведмідя А.С., колективу науковців ІТТФ НАН України (Снежкіна Ю.Ф, Фіалко Н.М., Гелетухи Г.Г., Баска Б.І), та інших фахівців, експертна група прийняла рішення:

1. Враховуючи потенційний дефіцит природного газу та обмеження вітчизняних ресурсів для потреб теплопостачання, необхідно просувати прозорі і спрощені механізми для термінового залучення міжнародної технічної допомоги (т.з. Ленд-ліз) в енергетичній сфері задля проходження опалювального сезону 2022 - 2023 рр.

2. Рекомендувати підвищення статусу Експертної групи з питань теплоенергетики ГР при Мінрегіоні України до – Експертної ради з цих питань як дорадчого органу при Міністрові громад та територій (відповідно до аналогічного статусу Експертної ради Міністерства енергетики та захисту довкілля). Передбачити координацію роботи відповідних рад Мінрегіону та Міненергетики (як міжміністерська проблема з реформування діяльності інфраструктурних об'єктів теплопостачання в умовах воєнного стану) від КМ України (у статусі радника – дорадчого органу).

3. Враховуючи можливі зміни енергетичних балансів через окупацію територій, «газову війну», логістику тощо, рекомендувати обласним військово-цивільним адміністраціям прискорити розроблення регіональних програм модернізації систем теплопостачання відповідно до «Порядку розроблення регіональних програм модернізації систем теплопостачання» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 02.04.2009 року за №401, та сприяти розробленню і впровадженню перспективних схем теплопостачання великих міст відповідно до «Методики розроблення схем теплопостачання населених пунктів України», затвердженої наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 02.10.2020 № 235 та зареєстрованої в Міністерстві Юстиції України 18.11.2020 за №1144/35427.

4. Рекомендувати вибір та впровадження технологій заощадження чи заміщення енергоресурсів по 4-ох основних напрямках:

- замість зруйнованих об'єктів енергетичної інфраструктури;
- резервне обладнання для можливості термінового заміщення обладнання, що може бути зруйноване в опалювальний сезон;

- обладнання задля зменшення газової залежності, зниження використання або заміщення газу;

- стратегічне планування енергетичних об'єктів нової енергетики України, яка будуватиметься у післявоєнний період.

Серед запропонованих в цих напрямках технологій:

- широкомасштабне впровадження теплонасосних енергозберігаючих технологій;

- розроблення нормативної бази для використання відновлюваних і вторинних джерел енергії, та методології ціноутворення на скидку теплоту;

- підвищення КВП котельних агрегатів на 5-12 % шляхом встановлення конденсаційного теплоутилізаційного обладнання;

- відновлення пошкоджених і зруйнованих будівель до рівня енергоефективного інноваційного житла.

5. Розглянути можливість заміщення природного газу в системах централізованого теплопостачання за рахунок твердого біопалива та біометану (оцінка реального доступного в найближчий опалювальний сезон ресурсного потенціалу), а саме:

- регулювання державою цін на паливну деревину для суб'єктів господарювання, які отримали ліцензії на право виробництва теплової та електричної енергії, що дає можливість зменшити вартість деревного палива і прискорити заміщення імпортного газу;

- запровадження системи електронної торгівлі твердим біопаливом (біопаливна біржа) із забезпеченням стандартів якості і гарантій постачання біопалива;

- заборона на спалювання лісосічних відходів в лісі. Цей спосіб очищення лісосіки дозволяє діючий Лісовий кодекс України. Замість цього зобов'язати підприємства лісового господарства очищати лісосіку шляхом збирання і транспортування лісосічних відходів до найближчої дороги, звідки бізнес купить і вивезе лісосічні відходи у якості палива.

6. Розглянути практичну можливість реалізації проектів з заміщення природного газу на електричну енергію в системах теплопостачання.

6.1. Розглянути можливість використання потенціалу атомної енергетики для забезпечення тепловою енергією населення та промисловості, виходячи з:

- наявного профіциту потужностей АЕС;

- можливості збільшення виробництва електроенергії на АЕС, виходячи з розроблених програм підвищення КВВП АЕС (на 10%), потужності (на 4-10%);

- можливості постачання великих обсягів електричної енергії до центрів споживання теплової енергії.

6.2. При розробленні перспективних схем теплопостачання великих міст відповідно до ст.11 Закону України «Про теплопостачання», розглянути:

- впровадження нових модульних ядерних реакторів та транспортування теплоти від діючих АЕС;

- масштабне впровадження теплових насосів.

6.3 Для зменшення споживання природного газу рекомендувати Мінрегіону ініціювати термінове впровадження електричних котлів на існуючих котельнях та ТЕЦ систем централізованого теплопостачання великих міст, які будуть використовувати профіцитну електроенергію від атомних, вітрових та сонячних електростанцій. Для цього:

- терміново (з поставкою до початку вересня 2022 р.) укласти контракти на поставку електрокотлів загальною тепловою потужністю до 1000 МВт. Для визначених площадок сформувані та додати до списку закупівель допоміжне обладнання для експлуатації цих котлів та інфраструктури електропостачання;

- розробити проектну документацію щодо встановлення цих електрокотлів на заздалегідь визначених існуючих котельнях СЦТ великих міст та забезпечення інфраструктури електропостачання (електромережі та трансформаторні підстанції, враховуючи аналіз стану ввідного трансформатора котельні, стану розподільчих мереж, стану електротехнічного обладнання котельні, а також техніко-економічні показники електрокотлів великої потужності);

- завершити монтажні та пуско-налагоджувальні роботи для введення цих електрокотлів в експлуатацію до початку опалювального періоду (15 жовтня 2022 р.).

7. Рекомендувати переглянути та затвердити актуальний (можливо гнучкий) температурний графік теплової мережі на осінньо-зимовий період (ОЗП). Зобов'язати домоуправління всіх форм провести базові першочергові заходи згідно затвердженого Мінрегіоном України переліку, пов'язані з ефективністю теплових пунктів та внутрішньобудинковою системою теплопостачання (ізоляція трубопроводів, промивання систем тощо).

8. Враховуючи обмеження вітчизняних ресурсів в умовах війни, необхідно залучити міжнародну технічну допомогу. Умови та специфікації необхідно розробити самій Україні, і це забезпечить ефективне використання такої допомоги, а не тільки постачання обладнання різних фірм, часом не самого сучасного і ефективного та несумісного з іншими системами. При цьому закордонні постачальники дуже добре розуміють це, а краща світова практика вже врахована чинною редакцією Закону України «Про публічні закупівлі», в якому передбачається можливість, відповідно до Статей 67 та 68 Директиви 2014/24/ЄС Європейського Парламенту і Ради ЄС від 26 лютого 2014 р. Про державні закупівлі та скасування Директиви 2004/18/ЄС, при визначенні найбільш вигідної пропозиції керуватися не тільки ціною продукції, а також витратами протягом її життєвого циклу в якості додаткового обґрунтування державних закупівель (ст. 29, п. 3 вищезазначеного Закону). В Україні чинна «Примірна методика визначення вартості життєвого циклу», яка затверджена Наказом Мінекономіки від 28 вересня 2020 р. №1894 та почала діяти в системі Prozorro з 1 січня 2021 р. (<https://www.me.gov.ua/LegislativeActs/Detail?lang=uk-UA&id=32140d03-d5eb-4988-8790-6d60d1c84a93>). Методика дозволяє врахувати вартість капітальних вкладень, вартість експлуатації, технічного обслуговування та ремонту, створення резервуючих потужностей, мультиплікативний ефект на інші галузі економіки, страхування на випадок аварій, вплив на навколишнє природне середовище та здоров'я населення.

Керівник Робочої групи з питань ринку теплової енергії
ЕР при Міненерго України,
Голова Експертної групи з питань теплоенергетики
ГР при Мінрегіоні України

О.І. Сігал